Geologian tutkimuskeskus

Eduskunnan ympäristövaliokunta

LAUSUNTOPYYNTÖ ASIA: U 7/2023 VP VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE ALOITTEESTA KRIITTISTEN RAAKA-AINEIDEN TURVALLISEN, MONIPUOLISEN, KOHTUUHINTAISEN JA KESTÄVÄN SAANNIN VARMISTAMISEKSI: (1) KOMISSION TIEDONANTO KRIITTISTEN RAAKA-AINEIDEN TURVALLISEN JA KESTÄVÄN SAANNIN VARMISTAMISESTA KAKSOISSIIRTYMÄN TUKEMISEKSI (2) KOMISSION EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI KEHYKSEN LUOMISESTA KRIITTISTEN RAAKA-AINEIDEN TURVATUN JA KESTÄVÄN TARJONNAN VARMISTAMISESTA JA ASETUSTEN (EU) 168/2013, (EU) 2018/858, 2018/1724 JA (EU) 2019/1020 MUUTTAMISESTA (KRIITTISIÄ RAAKA-AINEITA KOSKEVA SÄÄDÖS)

Geologian tutkimuskeskus kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston kirjelmästä (asia U 7/2023 vp).

Geologian tutkimuskeskus (GTK) on aiemmin antanut lausunnon (GTK/841/00.17/2022) koskien Euroopan komission ehdotusta kriittisten raaka-aineiden asetukseksi (”EU CRM Act”). Liittyen dokumenttiin ’Call for evidence for impact assessment related to the European Critical Raw Materials Act (Ref. Ares(2022)6746256 - 30/09/2022)’, julkaistu: https://single-market-economy.ec.europa.eu/news/commission-seeks-views-future-european-critical-raw-materials-act-2022-09-30_en

GTK on aiemmin antanut lausunnon (GTK/94/00.17/2023) talousvaliokunnalle valtioneuvoston selvityksestä Suomen ennakkovaikuttamislinjaukset EU:n tulevaan raaka-ainealoitteeseen.

Lisäksi GTK on julkaissut Euroopan komission kriittisiä raaka-aineita koskevaa säädösesitystä käsittelevän kirjoituksen: https://www.gtk.fi/ajankohtaista/euroopan-komission-kriittisia-raaka-aineita-koskeva-saados-kestavyys-ja-kiertotalous-korostuvat/

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 7/2023 vp

Geologian tutkimuskeskus (GTK) katsoo, että EU:n CRM Act -esitys on kannatettava ja ajankohtainen, kun ns. vihreä energiasiirtymä, teollisuuden digitaalinen siirtymä sekä puolustus- sekä avaruussektorit yhdessä muun teollisen tuotannon lisäksi vaativat yhä

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/96bc5d7d-2fea-47e6-8c05-9487271e19c4
visma sign
www.vismasign.com

suurempia raaka-ainemääriä. Euroopan riippuvuus muualta tuoduista kriittisistä ja strategisista raaka-aineista on pysynyt heikkona jo ainakin 15 vuotta. Sota Ukrainassa on edelleen kärjistänyt tilannetta.

GTK näkee, että päättäjien tulisi luoda säädäntöä ja työkaluja, jotka tukevat eurooppalaista, kestävää raaka-aineteollisuutta tuotantoketjujen monipuolistamiseksi ja kriittisten riippuvuuksien vähentämiseksi. Näin vähennetään merkittävästi sekä kansallisten että EU:n talouksien strategisia riskejä ja riippuvuutta, jotka tulevat EU:n ulkopuolisista tekijöistä, kuten maista, joihin on keskittynyt globaalisti merkittävää raaka-aine- ja välituotetuotantoa ja joihin liittyy suuria poliittisia, sosiaalisia ja ympäristöriskejä. Tämä muutos lisäisi EU:n ja EU:n jäsenvaltioiden strategista autonomiaa. Samalla vähennetään kaikkeen teolliseen toimintaan liittyvää ympäristökuormitusta ja sosiaalisia ongelmia sekä Euroopassa että muualla. Kaikkinensa nämä toimet voisivat merkittävästi lisätä investointeja myös Suomen kansantalouteen.

Esityksessä korostetaan myös raaka-ainekumppanuuksien luomista EU:n ulkopuolisiin maihin. Myös Kiina, Yhdysvallat ja useat kasvavat taloudet pyrkivät varmistamaan omaa raaka-ainehuoltoaan kolmansissa maissa. EU:n mahdollisuudet tässä kilpailussa perustuvat kolmansien maiden osaamiskapasiteetin ja raaka-aineiden jalostukseen rakennettavien arvoketjujen kehittämiseen pelkän raaka-aineiden viennin sijaan. Geologian tutkimuskeskus voi yhtenä EU:n merkittävimmistä alan tutkimuslaitoksista olla mukana kumppanuuksien rakentamisessa.

GTK pitää tärkeänä, että säädöksillä, kuten EU:n CRM Act -esityksen kuvaamalla tavalla hallinnoidaan kaiken kaivos- ja muun teollisen toiminnan tuottaman materiaalin – myös jätteeksi luokitellun – hyödyntämistä kiertotalouden kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Tällä suojellaan ympäristöä ja varmistetaan että mahdolliset strategisesti merkittävät raaka-ainevarat voidaan ottaa käyttöön tarvittaessa.

GTK näkee, että EU:n CRM Act -esityksen avulla voidaan varmistaa, että sekä kansallisella että EU-tasolla on laadullisesti yhteneväinen tieto mitä raaka-ainevaroja kussakin maassa on, ja millä tarkkuudella sellainen tieto on saatavissa. Tämä koskee sekä maankamarassa olevia malmivaroja että jätteeksi luokiteltuja massoja. Vain tällä tavoin voidaan järjestää kansallinen raaka-aineiden tilinpito.

Näemme myös, että kansalliseen tilinpitoon tulee saada kaikkien alalla toimivien yhtiöiden tiedossa olevat raaka-aineiden varat ja varannot. Nykyisessä tilanteessa näitä tietoja ei ole saatavilla mm. useimpien teollisuusmineraaleja tuottavien yhtiöiden osalta. Kaikki tämä tieto ei tarvitse olla julkista, mutta on ensiarvoisen tärkeää, että kaikki saatavilla oleva tieto raaka-ainevarannoista on julkishallinnon käytössä. Näin myös vahvistaisimme maamme huoltovarmuutta.

GTK pitää tärkeänä, että kiertotalouden näkökulmat huomioidaan. Keskeistä on kiertotalouden edistäminen tukemalla tutkimusta ja luomalla kannustimia sekä toimintaa edistävä sääntely, joilla muutetaan käyttökelpoisiksi raaka-aineiksi se, mikä nyt

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/96bc5d7d-2fea-47e6-8c05-9487271e19c4
visma sign
www.vismasign.com

luokitellaan jätteeksi. Kierrätysasteen nosto strategisissa raaka-aineissa on kunnianhimoinen. Seuraavassa komission työohjelmassa on tärkeää arvioida ja kehittää nykyistä EU:n jätelainsäädäntöä kiertotaloutta tukemaan. Tällä hetkellä jätelainsäädäntö toimii usein vastoin kiertotalouden edistämistä.

GTK kuitenkin korostaa, että kiertotalous ei yksin riitä ratkaisemaan EU:n riippuvuutta kriittisistä raaka-aineista, sillä materiaalia ei ole, eikä näytä tulevan riittävästi kierrätettäväksi, edes vuosikymmenten tähtäimellä. Sen vuoksi erityinen huomio on kiinnitettävä malminetsinnän ja kaivostoiminnan kehittämiseen, erityisesti kriittisten ja strategisten metallien ja mineraalien osalta. Merkittävästi tähän vastaa EU:n CRM Act -esitykseen kuuluva velvoite kansallisesta malmietsintäohjelmasta. Tämän mukainen velvoite vaatii huomattavia lisäresursseja esimerkiksi maankattaviin uusien tutkimusaineistojen tuottamiseen ja tulkintaan maankamaran raaka-ainevaroista. Tutkimusaineistot ja tulkinnat antaisivat teollisuudelle merkittävän kannusteen investoida Suomessa kohteellisiin kriittisten ja strategisten raaka-aineiden tuotantoon tähtääviin projekteihin. Vain tällaisin toimin kaikissa EU-maissa voidaan saavuttaa CRM Act -esityksen tavoite siitä, että 10 % EU:n raaka-ainetarpeista tuotetaan kaivoksilla EU:ssa.

Esityksessä ei ehdoteta EU:n määrärahojen lisäystä kriittisten raaka-aineiden saatavuuden varmistamiseen, vaan ehdotetaan olemassa olevien rahoitusinstrumenttien suuntaamista tukemaan säädösten toimeenpanoa. Koska monet kansalliset suunnitelmat EU-rahoitusohjelmien toimeenpanoon vaativat komission hyväksynnän, on olemassa olevien ohjelmien muuttaminen tukemaan CRM Actin tavoitteita tehtävä joustavasti vain jäsenvaltion ilmoitukseen perustuvaksi.

Samalla on tärkeää, että seuraavassa vuonna 2024 aloittavan uuden EU-komission työohjelmassa vahvistetaan rahoituksen suuntaaminen esimerkiksi Horizon Europe ohjelmasta raaka-ainevarojen ja niiden kiertotalouden edistyneeseen tutkimukseen.

Euroopan omavaraisuutta tukevien kaivos- ja kiertotalousinvestointien edistäminen edellyttää riittävää tutkimus- ja testauskapasiteettia. GTK:n Mintec -laboratorio-koetehdas kokonaisuus on ainoa laatuaan Euroopassa. Kysyntä teollisen mittakaavan koeajoille kasvaa säädöksen toimeenpanon myötä. Siksi on tärkeää, että käynnissä olevan laboratoriorakennuksen investoinnin perään toteutetaan investoinnit GTK Mintecin koetehtaan modernisointiin ja kapasiteetin lisäykseen vuosina 2025-2027.

Tämä lausunto on sähköisesti allekirjoitettu

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/96bc5d7d-2fea-47e6-8c05-9487271e19c4
visma sign
www.vismasign.com

Geologian tutkimuskeskus

Kimmo Tiilikainen,
Pääjohtaja

Olli Breilin,
Johtaja, operatiivinen toiminta

JAKELU:

GTK johtoryhmä

GTK:n kirjaamo

Mineraalitalouden ratkaisut yksikön johto

Erikoistutkija Pasi Eilu

Tutkimusprofessori Tero Niiranen

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/96bc5d7d-2fea-47e6-8c05-9487271e19c4
visma sign
www.vismasign.com

SIGNATURES **ALLEKIRJOITUKSET** **UNDERSKRIFTER** **SIGNATURER** **UNDERSKRIFTER**

This documents contains 4 pages before this page
Tämä asiakirja sisältää 4 sivua ennen tätä sivua
Detta dokument innehåller 4 sidor före denna sida
Dokumentet inneholder 4 sider før denne siden
Dette dokument indeholder 4 sider før denne side

OLLI KALEVI BREILIN
Geologian tutkimuskeskus, FI02446807, PL 96 (Vuorimiehentie 5), 02151, Espoo
afac9c65-fd98-4bf5-8dd9-b0b6403cc3e8 - 2023-06-01 16:10:40 UTC +03:00
BankID / MobileID - 722042c4-e99d-4322-b7a3-09ff00e3aee5 - FI
Authority to sign - Asemavaltuutus - Ställningsfullmakt - Autoritet til å signere - Myndighed til at underskrive

KIMMO TIILIKAINEN
Geologian tutkimuskeskus, FI02446807, PL 96 (Vuorimiehentie 5), 02151, Espoo
95b8f3b8-2542-4dc1-8927-d57ee2f514a9 - 2023-06-01 17:10:14 UTC +03:00
BankID / MobileID - 340f497b-d6b3-489f-a93a-8b3b9eb4915d - FI
Authority to sign - Asemavaltuutus - Ställningsfullmakt - Autoritet til å signere - Myndighed til at underskrive

authority to sign	asemavaltuutus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/96bc5d7d-2fea-47e6-8c05-9487271e19c4
visma sign
www.vismasign.com